390585 ـ ئۆي هايۋانلىرىنى تەربىيەلەش توغرىسىدا

سوئال

بىز قوي ۋە توخۇغا ئوخشاش ئۆي هايۋانلىرىنى تەربىيلەيمىز . ئۆيىنىڭ بىر تەرىپىدە ئۇلارغا ئورۇن هازىرلاپ بېرىمىز، ئۇلارنىڭ تۇرىدىغان جايىنى تېزەك، سۈيدۈك ۋە سېسىق پۇراقلاردىن تازىلاش ئۈچۈن هەر هەپتىدە يۇيۇپ تۇرىمىز، بەزىدە ئىككى هەپتىدە بىر قېتىم يۇيىمىز، لېكىن شۇنداق تازىلاپ تۇرساقمۇ بەزى سېسىق پۇراقلار قېلىپ قالىدۇ، خوشنىلىرىمىز بۇنى ياقتۇرمايدۇ، شۇنىڭ بىلەن قوينى قويۇپ قويۇپ توخۇنى ئۆلتۈرۈۋەتتۇق، چۈنكى قوينى ئوغرىدىن ساقلاپ قىلىش ئۈچۈن پەقەت كېچىسى ياتىدىغان يېرىگە كىرگۈزىمىز. مېنىڭ سوئالىم: بىزنى قوينى ئوغرىلىنىپ كېتىشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن پەقەت كېچىدىلا ئورنىغا كىرگۈزىۋەتسەك، تۇرىدىغان يېرىنى هەر هەپتىدە ياكى ئىككى هەپتىدە بىر قېتىم يۇيۇپ تۇرساقمۇ بۇ خوشنىلارغا ئەزىيەت يەتكۈزگەنلىك هېسابلىنامدۇ؟. بۇ هەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل مەدھىيلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاهقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇهەممەد ئەلەيهىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساهابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاهنىڭ رەهمەت سالاملىرى بولسۇن.

خوشنىلار قوي، توخۇ ۋە باشقا هايۋانلارنىڭ پۇرىقىدىن ئەزىيەت چەكسە، ئۇلارغا ئەزىيەت يەتكۈزۈشتىن قول يىغىش كېرەك، بۇ هايۋانلاردىن خالاس بولۇش ياكى بۇلارنى يىراق جايدا تەربىيلەش كېرەك، خوشنىلارغا ئەزىيەت يەتكۈزۈشنىڭ هارام ئىكەنلىكى توغرىسىدا نۇرغۇن دەلىللەر بار.

ئەبۇ شۇرەيهتىن بايان قىلىنغان هەدىستە، پەيغەمبەرئەلەيهىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئاللاه بىلەن قەسەم! مۇئمىن بولمايدۇ، ئاللاه بىلەن قەسەم! مۆمىن بولمايدۇ، ئاللاه بىلەن قەسەم! مۆمىن بولمايدۇ، ئەي ئاللاهنىڭ روسۇلى، كىم ئۇلار!؟ دېيىلگەندە، پەيغەمبەرئەلەيهىسسالام: خوشنىلىرى ئۇنىڭ ئەزىيەتلىرىدىن خاتىرجەم بولالمايدىغان كىشى دېگەن». [بۇخارى رىۋايىتى6016 ـ هەدىس].

ئەبۇ هۆرەيرە رەزىيەللاهۇ ئەنهۇدىن بايان قىلىنغان هەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام مۇنداق دېگەن: «خوشنىلىرى ئۇنىڭ ئەزىيەتلىرىدىن خاتىرجەم بولالمايدىغان كىشى جەننەتكە كىرەلمەيدۇ». [مۇسلىم رىۋايىتى 46–هەدىس].

ئىبنى هەجەر هەيتەمىي"چوڭ گۇناهلارغا يېقىنلىشىشتىن چەكلەش "ناملىق ئەسىرى- 1 توم- 422 بەتتە مۇنداق دەيدۇ" : ئىككى يۈز ئونىنچى گۇناه" "گەرچە زىممى بولسىمۇ خوشنىلىرىغا ئەزىيەت بەرمەسلىك " دېگەن بابتا كەلتۈرگەن.

ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «جەبرائىل ئەلەيھىسسالام دائىم ماڭا خوشنىلار توغرىسىدا نەسىھەت قىلغانلىقى ئۈچۈن يېقىندا خوشنىلار ۋارىس بولۇپ قالامدىكىن دەپ ئويلىغان» [بۇخارى رىۋايىتى 6105 ـ ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 2624 ـ ھەدىس].

پىقھى ئالىملىرىمۇ خوشنىلارغا ئەزىيەت يەتكۈزۈشتىن چەكلەش توغرىسىدا دەلىللەرنى بايان قىلغان.

"دۇرەر ئەل ھۇككام شەرھى مەجەللەتىل ئەھكام- 3 "توم- 216 بەتتە" :قايسى يول بىلەن بولمىسۇن خوشنىغا كېلىدىغان ئېغىر زىياننى مۇداپىئە قىلىش "تېمىسى ئاستىدا مۇنداق كەلگەن: بەشىنچى مەسىلە: بىر كىشى مەسچىتكە يېقىن جايغا قۇشخانا ياسىغان بولسا، بوغۇزلانغان ھايۋانلارنىڭ پۇرىقى ۋە تېزەكلىرىنىڭ سېسىپچىلىقىدىن ناماز ئوقۇغۇچىلارغا ئەزىيەت يەتكەن بولسا، قازى بۇ ئىشنى بىلسە بۇنىڭدىن چەكلەش كېرەك بولىدۇ" ."ئەلى ھەيدەر ئەپەندى."

ئالتىنچى مەسىلە" :بىر كىشى ئۆز ھويلىسىدا تېرە ئاشلىسا، بۇنىڭدىن خوشنىلىرى ئەزىيەت چەكسە چەكلەيدۇ، ئەمما بەزى ۋاقىتلار قىلسا داۋاملىق قىلمىسا بۇنىڭ زىيىنى يوق، بۇنىڭدىن چەكلىمەيدۇ"] .دۇرەرۇل مۇختار.["

لونىشرىسىينىڭ"ئەل مىئيار "ناملىق ئەسىرى- 8 توم- 412 بەتتە: بەزى كىشىلەر: ئەبۇ ھەپسە ئەتادىن: بىر كىشى ئۆز ھويلىسىدا سىركە تەييارلىغان بولسا، خوشنىلىرى ئۇ كىشىگە: بۇنىڭ پۇرىقى بىلەن بىزگە ۋە ئەتراپىتىكىلەرگە ۋە تاملارغا ئەزىيەت يەتكۈزدۇڭ دېسە قانداق قىلىشى كېرەك؟ دەپ سورالغاندا، ئۇ كىشى مۇنداق جاۋاپ بەرگەن " :تىبابەت ئەھلى: سىركىنىڭ پۇرىقى ئەزىيەت بولىدۇ دېسە، قۇرۇلۇشچىلار: بۇ پۇراقنىڭ تامغا تەسىرى بولىدۇ دېسە، ئۇ ۋاقىتتا ھويلىسىدا سىركە تەييار قىلىشتىن چەكلىنىدۇ، لېكىن خوشنىلارنىڭ تېمىدىن ئايرىم تام سېلىپ پۇراقنىڭ ئۇلارنىڭ تېمىغا يېتىشىنى چەكلىسە ۋە ئۇلارغا ئەزىيەت يەتمەيدىغان بولسا، چەكلەنمەيدۇ. شەيخ ئەبۇ بەكىر بىن ئابدۇراھمان خوشنىلار ۋە ئۇلارنىڭ تېمى ئۈچۈن بۇنداق قىلىشتىن چەكلەش توغرىسىدا پەتىۋا بەرگەن"] .

ئۇ كىشىگە دەيدىغىنىمىز : توخۇلارنى تۆگىتىپ ياخشى قىلىپسىز. ئەمما قوي بولسا، قوينىڭ مۇشۇ ئۆيدە تۇرۇشى سەۋەبىدىن ئۇنىڭ پۇرىقىدىن ۋە باشقا تەرەپلەردىن خوشنىلار ئەزىيەت چېكىدۇ، سىلەر ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇڭلار ياكى يىراق جايغا يۆتكىۋېتىڭلار.

ئۆي ھايۋانلىرىغا كەلسەك: ئۇ ئۆينىڭ ئىچىدە بولىدۇ، سىلەرنىڭ يۇرتۇڭلاردا كىشىلەر مەلۇم ھايۋانلارنى ئۆيدە بېقىپ ئادەتلەنگەن بولسا، ئادەتلەنمىگەن ئىشلار چەكلەنسىمۇ ئادەت قىلغان ئىشلاردا كەڭچىلىك قىلىنىدۇ، ئۆزى ئۆيدە تەربىيىلەش ۋە قانائەت قىلىشنى مەقسەت قىلغان نەرسىلەردە مۇستەقىل بولىدۇ.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.